

lidum vinum sanguinis Christi ad accendendum corda dilectione Dei et proximi. De tertio Psal. 103: "Vinum laetificat cor hominis," Eccles. 31: "Exultatio animae et cordis vinum moderate potatum," idest sanguis Christi cum mensura fidei. Cant. 1: "Botrus Cypri dilectus meus mihi:," quia scilicet sumo cum suo sanguine dulcedinem spiritualis laetitiae ad obliviscendum dolorem praesentis miseriae. Prov. 31: "Date siceram moerentibus, et vinum his qui amaro sunt animo; bibant et obliviscantur egestatis suae," Tertio potest considerari sanguis Christi ut sacrosanctum mysterium Ecclesiae, idest, ut res sacra et secreta, in qua magna virtus Dei est abscondita: et secundum hoc habet tres effectus supernaturales. Daemones enim triumphat, gratiam imperat, in bona vita conservat donec ad vitam aeternam perducatur. De primo Exod. 12: "Cum viderit Dominus sanguinem agni in superliminario," idest in mente fidei, "non sinet percussorem ingredi domus vestras, et laedere." Chrysostomus: "Hic sanguis abigit daemones, et longe facit esse." 1 Epist. Machab. 6: "Ostenderunt elephantis sanguinem uvae et mori ad acuendos eos in praelium." Multo magis ergo per sumptum sanguinem Christi vincuntur spirituales inimici. Apocal. 12: "Factum est praelium etc." Et post: "Ipsi vicerunt eum propter verbum testamenti, et propter sanguinem agni." De secundo 1 Petr. 1: "In aspersione sanguinis Jesu Christi gratia vobis:," ad Febr. 12: "Accessistis ad montem Dei, et sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel:," quia scilicet sanguis Abel clamat ad Deum vindictam, sanguis Christi postulat et impetrat gratiam. Bernardus: "O sanguinem Christi summe reverendum, in altari poculum, in cruce pretium, in caelo pro nobis ad patrem advocatum." De tertio Joan. 6: "Nisi manducaveritis carnem filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobismetipsis: quod si biberitis, bonam vitam habebitis." Levit. 17: "Anima omnis carnis in sanguine est:," anima, idest vita. Philosophus: "Corruptio et senectus non nisi paucitas sanguinis est; et postquam corpus caruerit, corrumpitur corpus." Hinc multi moriuntur propter vacuitatem sanguinis. Sicut itaque in sanguine nostro vita est corporalis, sic in sanguine Christi conservatio vitae spiritalis, et perductio ad statum vitae immortalis. Joan. 6: "Qui bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam."

CAPUT XXXI.

De consideratione Sanguinis Christi tertio modo, ut a fidelibus spiritualiter sumitur.

"Patres nostri omnes eundem potum spiritualem biberunt," Cor. 10. Augustinus: "Biberunt potum eundem spiritualem quem et nos, corporalem vero alterum: quia aqua quae fluxit de petra, fuit signum sanguinis Christi, quem nos etiam spiritualiter bibimus: Tertio modo consideratur sanguis Christi ut praeter Sacramentum a salvandis spiritualiter bibitur. Et circa hoc possunt tria inquiri. Primo locus ubi iste potus invenitur secundo usus ad quem quaeritur: tertio suavitas gratiae, quae de uso ejus exoritur. Primo quaeritur quis sit locus, ubi potus spiritualis sanguinis invenitur. Ad hoc dicendum, quod tot sunt loca, quot Christi vulnera. Psal. 77: "Percussit petram, et fluxerunt aquae." Sicut ex foraminibus petrae aquam Judaei, sic fideles ex vulneribus Christi hauriunt spiritualem ejus sanguinem. Zach. 3: "quid sunt plagae istae in medio manuum tuarum?" Responsio, ut scilicet sugamus ex eis sanguinem spiritualem. Isai 12: "Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris," idest de vulneribus Jesu Christi sanguinem spiritualem ad sitim malorum extinguendam per piam passionis meditationem. Sed ad quid est vulnus lateris? Isai. 40: "Filii tui de longe venient, et filiae tuae de latere surgent." Glossa "quia perforato in cruce latere Christi, effluxit sanguis redemptionis. Filii ergo de longe venient, quia electi de peccatis poenitentiam agent, et filiae de latere surgent, quia devotae animae de vulnere lateris Christi spiritualem devotionis sanguinem bibent per piam passionis meditationem." Hinc in locis a dextris crucifixi dipingitur puella hilari vultu et pulchra facie et coronata, designans Ecclesiam, quae sanguinem Christi reverenter in calice suscipit, et a sinistris synagoga oculis panno ligatis tristi facie inclinans caput, et corona decidente, quae ipsum sanguinem fundit: et adhuc contemnit in quo figuratur, quod haec, et omnis mortaliter peccans tria bona perdit: scilicet lumen gratiae, gaudium conscientiae, coronam gloriae. Hinc dicitur Thren. 5: "Vae nobis, quia peccavimus: ideo, obtenebrati sunt oculi nostri, moestum factum est cor nostrum cecidit corona capitis nostri." Puella in dextris sanguinem Christi in calicem suscipit, quia fidelis anima cor mundum vulneribus Christi applicans, sanguinem ejus spiritualiter cum omni devotione sumit, unde lumen in cordis gaudium et aeternae gloriae

coronam acquirit. Secundo quaeritur quis sit usus, ad quem sanguis Christi quaeritur. Et sciendum, quod ad animam totam cum tribus potentiis suis, scilicet intellectu, voluntate, memoria perfundendam sive potandam. Exod. 12: "Fasciculum hyssopi tingite in sanguine qui est in lumine, et aspergite ex eo superliminare, et utrumque postem." Fasciculum hyssopi significat perfectionem et integritatem fidei limen domus est Christus, per quem conceditur ad caelum introitus. Fasciculum autem hyssopi tingere in sanguine qui est in lumine, est per fidem rectam sanguinem passionis Christi devorare et confirmare. Sed debemus eo utrumque postem et superliminare aspergere, idest intellectum, affectum, et memoriam ita sanguine Christi perfundere, et spiritualiter inebriare, ut intellectus hujus sanguinis circa genus humanum virtutem recognoscat; affectus tam ingens erga se beneficium diligendo sapiat, et memoria tanti amoris et largitatis Sacramentum nunquam obliviscendo semper teneat. Tertio quaeritur, quae sit spiritualis suavitas gratiae, quae de tali usu. Sive de perfusione praedicta sanguinis hujus exoritur. Et potest dici quod facit animam quasi paradisum Dei de suavitate hujus gratiae. 1: Petr. 1: "De aspersione sanguinis Jesu Christi, gratia vobis et pax multiplicetur," gratia virtutum fertilitas, pax, dulcedo cordis, atque serenitas. Hujus suavitas gratiae per irrigationem sanguinis Christi comparatur paradiso Dei. De suavitate hujus gratiae Eccles. 40: "Gratia sicut paradisi in benedictionibus," idest sicut hortus Dei in variis deliciarum fructibus: Jerem. 31: "Erit anima eorum quasi hortus irriguus." Irrigata enim anima dulcedine sanguinis Christi profert triplicem suavitatem gratiae: scilicet dulces flores virtutum, frondes verborum, fructus operum. Primo ex spirituali effusione sanguinis Christi oriuntur in anima quasi in paradiso Dei dulces et varii flores virtutum: nam sicut sanguis hominis triplicem habet colorem, sanus rubeum; coctus colorem album; sic spiritualis influenza sanguinis Christi operatur in anima quasi in paradiso Dei flores virtutum varii coloris: scilicet rosas caritatis, lilia castitatis, violas humilitatis. De primo Eccles. 50: "Justus quasi flos rosarum in diebus vernis;" quia scilicet rutilat roseo sanguine Christi virtute caritatis: Cant. 7: "Comae capitis tui sicut purpura regis," quae scilicet tingitur sanguine cujusdam animalis. Comae capitis ejus idest Christi, sunt fideles bonis eum moribus decorantes. Hi sunt ut purpura regis, quia spirituali sanguine Christi perfusi rubent, ut rosa virtute caritatis. De secundo Eccles. 50: "Justus quasi lilia quae sunt in transitu aquae;" quae scilicet cadent¹ castitate,

¹ Al. cadent.

et bene decocti in corde ejus Christi sanguinis irrigatione. Apocal.: "Laverunt stolas suas, et dealbaverunt eas in sanguine agni;" Canticor. 5: Oculi ejus, idest fideles, "in futurum, sibi providentes, sicut columbae quae lacte sunt lotae," idest sicut simplicium qui bene excocti in mamillis cordis eorum Christi sanguinis irrigatione dealbati sunt, et casti facti. Oseae 14: "Ero quasi ros, et Israel germinabit quasi lilius." De tertia Cantic. 2: "Jam hiems transit, imber abiit et recessit, flores apparuerunt in terra nostra." Flores primi post hymem sunt violae nigri coloris, pulchrae, boni odoris, et terrae vicinae. Hi flores significant animas humiles ex consideratione sanguinis Christi in passione multum torti quasi denigratas, idest sibi viles et coram superbis despectas. Ezechiel. 31: "Nigrescere faciam stellas caeli," idest ardentes spiritu caritatis et lucentes verbo veritatis, nigrescere faciam sanguine Christi, ut nigras et pulchras violas virtute humilitatis: Cant. 1: "Nigra sum, sed formosa." De his tribus generibus et coloribus florum paradisi Dei, Thren. 4: "Candidiores Nazarei, ejus," idest floridi "nive, nitidiores lacte," quia simulantur lilio in castitate: rubicundiores ebore antiquo, quia simulantur rosae in caritate: "saphiro pulchriores," quia simulantur violae in humilitate. Secundo ex spirituali perfusione sive potu sanguinis oriuntur in anima quasi in paradiso Dei frondes verborum bonorum et dulcium eloquiorum. Job 14: "Lignum habet spem, si pretium fuerit, si senuerit in terra radix ejus, ad odorem aquae germinabit, et faciet comam quasi cum primum plantatum est." Eccles. 39: "Florete flores, et frondete in gratiam;" quia scilicet electi non solum flores virtutum, sed etiam verborum bonorum proferunt ex potu sanguinis Christi ad triplicem gratiam: scilicet ad peccatorum conversionem, ad inimicorum reconciliationem, ad moestorum consolationem. Hinc arbores irrigatae triplicia proferre leguntur folia: scilicet medicinalia, pulcherrima et viridia. De primo Apoc. 22. Ezech. 47: "Folia ligni paradisi Dei ad medicinam et sanitatem gentium," idest peccatorum, quia aquae ejus de sanctuario egrediuntur. Aqua sanctuarii spiritualis potus sanguinis Christi efficit verba sanctae praedicationis ad salutem peccatoris. Malach. 2: "Lex veritatis fuit in ore ejus, et multus avertit ab iniquitate." De secundo Daniel. 4: "Ecce arbor et folia pulcherrima, et subter eam latitabant animalia et bestiae, et in ramis volucres caeli;" quasi diceret, Sub folio pulchro animalia sibi inimica, ut lupus et agnus, columba et ursus pacificata erant, quia verba sapientium inimicos reconciliant. Eccles. 40: "Tibia et psalterium suavem faciunt melodiam," idest concordiam vocum: "et surper utrumque lingua suavis faciet concordiam inimicorum. Item 6: "Verbum dulce multiplicat amicos, et mitigat inimicos, et lingua eucharis,"

idest bonae gratiae, "in bono homine abundavit." De tertio Jerem. 17: "Benedictus vir qui confidit in Domino, et erit tamquam lignum quod transplantatur super aquas, et erit folium ejus viride." Viridis color inspectus maxime in herbis et foliis oculos turbatos reparat et confortat. Unde per hujusmodi folia bonorum verba significatur, quae tristes et miseros consolantur. Eccles. 40: "Gratiam et speciem desiderat oculus tuus, et super hoc virides sationes." Prov. 27: "Unguento et variis odoribus delectatur cor, et boni amici consilis anima dulcoratur." Eccles. 48: "Ezechias consolatus est lugentes in sempiternum." Job 29: "Cum sederem quasi rex, eram tamen moerentium consolator." Tertio ex spirituali potu sanguinis Christi oriuntur in anima quasi in Paradiso Dei bonorum operum fructus. Ezechiel. 24: Rigabo hortum plantationum, et inebriabo partus mei fructum." Rigabo sanguine Christi hortum animae, inebriabo fructu bonorum operum caelesti dulcedine: idest irrigati potu sanguinis Christi faciunt dulcem fructum bonorum operum ad utilitatem proximi, quem etiam ipsi comedunt in retributione caelesti. Amos 9: "Facient hortos, et comedent fructus eorum." De triplici fructu in sequenti sermone circa finem.

CAPUT XXXII.

De triplici potu Sanguinis Christi.

"Sanguis meus vere est potus," Joan. 6. Alia themata, ut supra de sanguine Christi. Potus Sanguinis Christi triplex est, ut ex supra dictis jam patet. Sacramentalis, intellectualis, spiritualis: sacramentalis, qui a solis Sacerdotibus sumitur sub specie vini de calice; intellectualis, qui a populis Christianis sumitur sub specie panis de ipso Christi corpore: spiritualis, qui ab omnibus salvandis sumitur de passione Christi pia meditatione. Primo modo sumptus peccata quotidiana relaxat: secundo modo fidelem mentem dulcedine sua delectat: tertio modo totam animam irrigando fecundat. Primus potus sanguinis Christi est sacramentalis, qui a solis Sacerdotibus sumitur de calice altaris. Matth. 26: "Accipiens Jesus calicem benedixit etc. Bibite "ex eo omnes," scilicet Apostoli, quasi soli Sacerdotes. Iste potus digne sumptus peccata quotidiana relaxat, et hoc triplici ratione: quia tria mala sunt in peccato veniali: scilicet quaedam macula conscientiae, quaedam poena tristitiae, et quaedam adversitas offensae divinae. Contra haec tria mala proprie valet potus sanguinis Christi, qui est purus, lenis et pretiosus: ratione puritatis lavat, ratione lenitatis sanat, ratione pretiositatis placat: lavat, dico, conscientiam ani-

mae maculam removendo: sanat poenam tristitiae corda fidelium consolando: placat offensam divinae justitiae pro nobis interpellando. De primo ad Hebr. 9: "Sanguis Christi emundabit conscientiam vestram." Genes. 49: "Expectatio gentium lavabit in sanguine uvae pallium suum," idest animas nostras. De secundo Zachar. 10: "Laetabitur cor eorum quasi a vino." Vinum est sanguis uvae, et significat sanguinem Christi, quem sumimus in altari. Iste potus cor bonorum laetificat, quia conferendo solatium spiritualis laetitiae sanat a tristitia culpae. Psalm. 22: "Calix meus inebrians quam praeclarus est!" De tertio ad Hebr. 21: "Accessistis ad sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel," quia sanguis Abel clamat vindictam ad Deum, sanguis vero Christi postulat et impetrat indulgentiam. Bernardus: "O sanguinem Christi summe reverendum, in altari poculum, in cruce pretium, in caelo pro nobis advocatum." Sciendum, quod tria genera graviter arguuntur in scripturis, quae nimis peccant in sanguine Salvatoris. Primi sunt corpore immundi, secundi corde indurati, tertii procuratores pravi. Primi sanguinem Christi in magnis peccatis indigne sumunt: secundi ad virtutem sanguinis Christi converti nolunt: tertii lucrum de sanguine Christi ad pravos usus convertunt. De primo 1 Corinth. 10: "Non potestis bibere calicem Domini, et calicem daemoniorum." Calix diaboli est luxuria carnis et mundi. Deuter. 32: "Fel draconum vinum eorum." Qui hoc potu turbido et immundo inebriantur, et super eum sanguinem Christi pretium fundunt, quantum in seipsis est, ipsum polluant, et ideo gravi poena digni sunt. Genes. 4: "Maledictus eris super terram, quae aperuit os suum:" super terram, idest, plus quam caro tua. Ad Hebr. 10: "Irritam quis faciens legem Moysi sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur: quanto putatis deteriora mereri supplicia, qui filium Dei conculcaverit, et sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est et Spiritui Sancto contumeliam fecerit?" De secundo Jerem. 5: Induraverunt facies suas supra petram, et noluerunt reverti," quasi diceret: quidam pertinaces in sua malitia duriores sunt corde quam petra, scilicet quam durus adamas, qui quamvis nulla re possit frangi, scinditur tamen sanguine hirci: sed illi duriores sunt, qui nec virtute sanguinis Christi emolliiri possunt, nec a sua pravitate converti. Item duriores sunt quam petra, scilicet quam quaelibet saxa dura: quia ad clamorem Christi in cruce et ejus sanguinis effusione terra tremuit, et petrae scissae sunt. Sed isti nec ad terribilem vocem praedicationis nec ad virtutem sanguinis Christi possunt emolliiri, et a sua pravitate converti. De tertio Jerem. 22: "Vae qui aedificat domum suam in injustitia, qui aperit sibi fe-